

FI lausuntopyyntö VV

1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Parikkalan kunta	Vesa Huuskonen	vesa.huuskonen@parikkala.fi	28.3.2017	Kunnanhallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

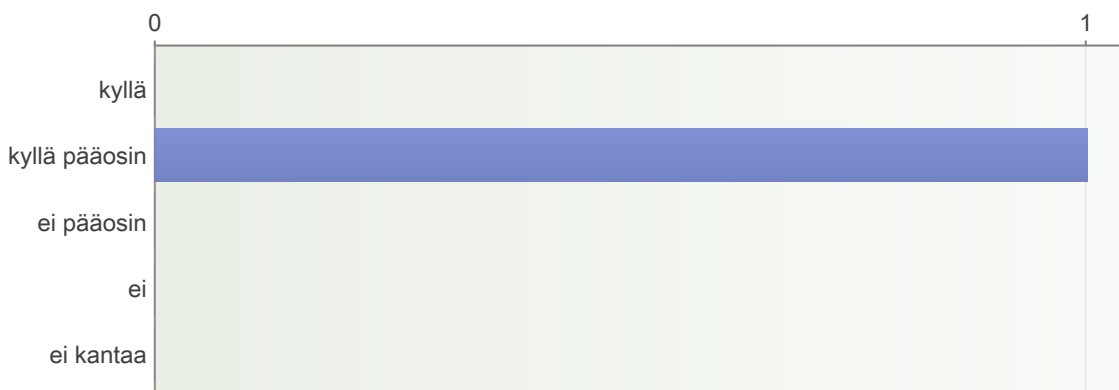
- Valinnanvapausmalli ei lakiluonnoksen ja siihen sisältyvien arvioiden mukaan takaa yhdenvertaista palvelujen saatavuutta ja valinnanvapautta eri puolilla maata. Markkinat määräävät valinnanvapauden realisoitumisen ja asukkaat sen säilymisen ja kehittymisen. Sinänsä palveluihin pääsyn kynnys voi kaiken kaikkiaan laskea, mutta malli ei anna ehdottomia takeita yhdenvertaisuuden tai paremman saatavuuden toteutumiseksi, etenkin kun palvelujen tuotanto hajautuu. Kaupungeissa valinnanvapaus voi lisääntyä, mutta kasvukeskusten ulkopuolelle, kuten Parikkalaan lisäpalvelua on vaikea luvata.

Valinnanvapauden lisäämiseksi on olemassa useita eri keinoja, joista nyt sote-resursseja kokoavan maakuntahallinnon perustamisen lisäksi aiotaan toteuttaa hyvin laaja ja kansainvälisestikin poikkeuksellinen valinnanvapausmalli. Mallin riskejä voidaan pienentää ja muutoksen hallintaa vahvistaa tarkentamalla valinnanvapausmallia, erityisesti yhtiöittämisvelvoitetta ja siirtymäaikoja.

Rakenteiden määrittely ja valinnanvapausmallin toteuttamisvastuun jättäminen laajemmin maakunnille sekä eteneminen esitettyä väljemmällä aikataululla saattaisi olla paikallaan.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asukkaat saavat valita palveluntuottajansa sekä jopa asiakaspalvelusta vastaavan henkilön. Malli voi tukea pitkäaikaisten hoitosuhteiden syntyä. Valinnanvapauden toteutumisen vaikutukset määrittyvät lopulta asukkaiden käytöksen ja palvelutarjonnan perusteella. Valinnanvapauden merkitys voi vaihdella maakunnan alueella ja palvelujen sisältökin on osittain epäselvä.

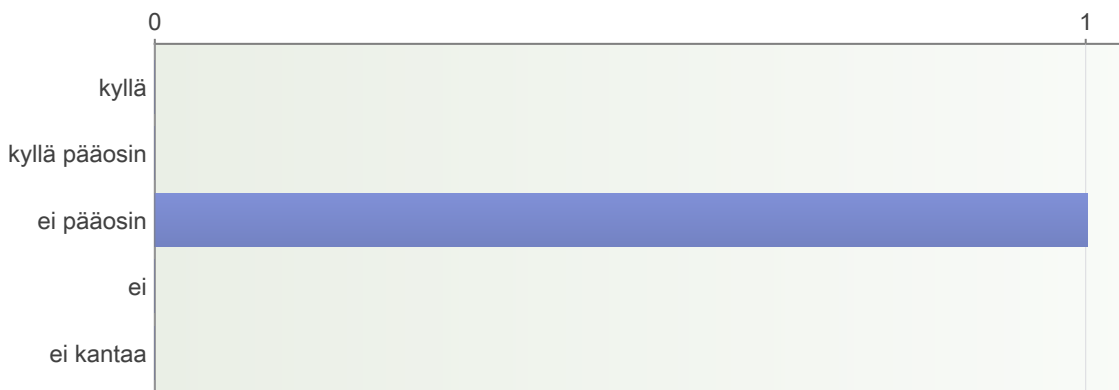
Asiakkaan näkökulmasta valintaa voi kuitenkin olla vaikea tehdä, ellei ole riittävästi tietoa valinnan tekemisen pohjaksi. Vertailutiedon ja asiakastiedon saatavuus tulee varmistaa kansallisesti, koska palveluja voidaan käyttää myös yli maakuntarajojen.

Asiakas voi tarvita myös palveluohjausta ja tukea valinnan tekemiseen, mihin on varauduttava resurssoinnilla. Mikäli rahoitus ei kasva, on resurssi tähän löydyttävä muun toiminnan sijaan. Asiakkaan näkökulmasta kaiken olennaisen tiedon käytettävyys hoidossa on tärkeää eikä hallintomalli saa vaikuttaa tähän asiaan.

Asiakkaan tilanteen kokonaishallintaa ei tue hajaantunut organisaatorakenne vaan se on riski onnistuneelle hoitoketjulle ja tuottajien osatimoinnille.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

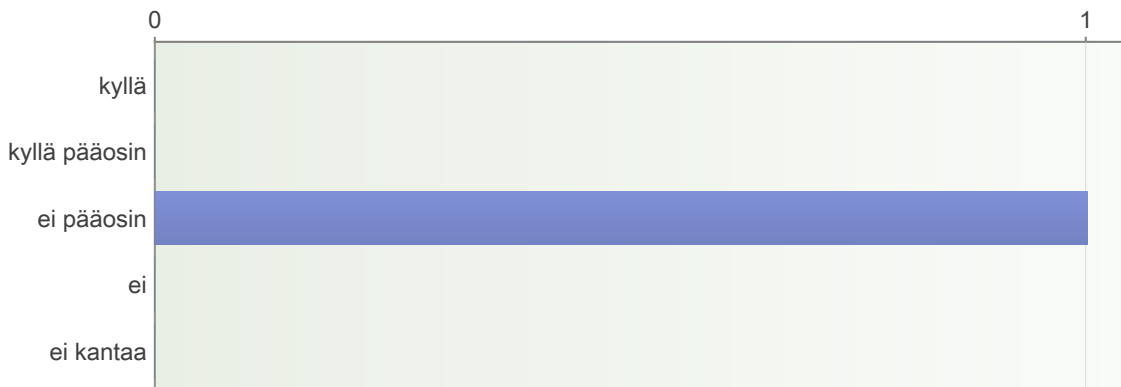
- Asukkaat saavat valita palveluntuottajansa sekä jopa asiakaspalvelusta vastaavan henkilön. Vuoden välein asiakkaalla on mahdollisuus vaihtaa sote-keskuspalveluntuottajaa. Parikkalan kannalta on otettava huomioon, että sijainnin merkitys palvelujen hankinnassa voi korostua laadun sijaan.

Maksusetelipalvelujen käyttöön liittyvät esteet pitää poistaa. Sote-keskukset eivät saa rajoittaa määritellyn palvelun hankkimista muilta toimittajilta, jotta valinnanvapausmalli toteutuisi täydellisenä. Muista tuottajavaihtoehdoista tiedottaminen on riittämätön toimenpide tämän asian toteutumisen näkökulmasta.

Valinnanvapausmallissa keskustelua on herättänyt erityisesti Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden ja terveyspiirin jakautuminen useisiin eri organisaatioihin ja toiminnan yhtiöittäminen varsinkin erikoissairaanhoidon osalta. Hallinnollisen muutoksen tarkoituksenmukaisuus huolettaa, koska hoitoprosessien hallinta ei saa vaikeutua asiakkaan näkökulmasta. Yhden tuottajan malli on mahdollistanut tiedon siirron, resurssien optimoinnin sekä kokonaisvaltaisen hoidon.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitetuista palveluista?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

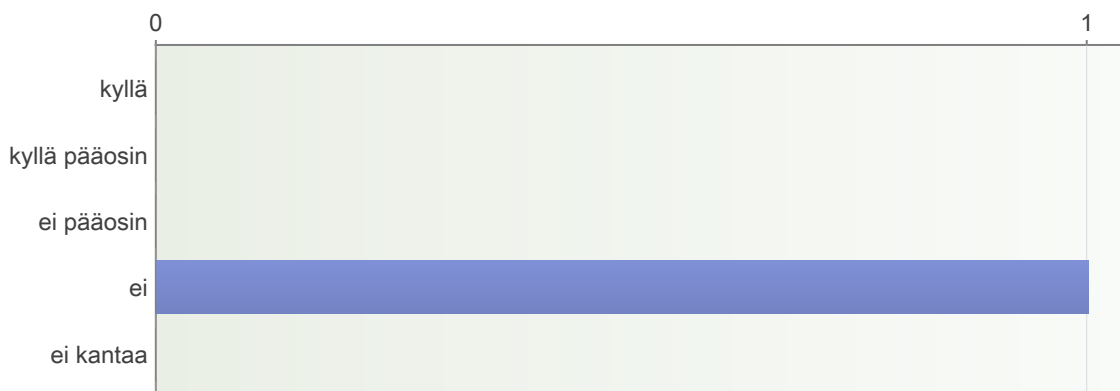
- Vastuu palvelujen ja palveluketjujen määrittelystä, palvelujen yhteensovittamisesta sekä väestön palvelujen toteutumisen seurannasta on määritetty maakunnalle, mutta vastuun kantaminen edellyttää merkittävää tietopohjaa kaikkien palveluntuottajien osalta. Laaja-alaiset palvelutarpeet ovat usein liikelaitoksen vastuulla olevia asioita, joten liikelaitoksella on käytännössä koordinaatiovastuu ja asiakasvastuu.

Yhtenäinen raportointijärjestelmä on hajanaisen mallin toimivuudessa minimiedellytys. Lakiluonnoksen tavoitetila on hyvä, mutta vaatimus seurantajärjestelmän rakentamiselle esitettyssä ajassa on epärealistinen.

Erikoissairaanhoidon, sote-keskusten sekä henkilökohtaisen budjetin tai seteleiden tuottajat ovat kaikki itsenäisiä toimijoita, joiden välillä tiedonkulun ja prosessien hallinnan on oltava yhteensopi-vaa. Yhteensopivuus on varmistettava sopimuksin ja kumppanuuksin, joiden ohjaaminen on hitaampaa ja hankalampaa kuin yhden organisaation sisäisten yksiköiden ohjaaminen.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntien talouden raami ja tulo-rahoitus määräytyy pääosin valtion budjettirahoituksen raamin mukaisesti. Resursseja on varattava valinnanvapausmallissa nykymallista poiketen asiakasohjaukseen, useiden organisaatioiden hallintoon, tietojärjestelmiin, sopimustenhallintaan, tuottajien valvontaan ja raportointiin. Lisäksi yhtiöiden perustaminen vaatii sekä resurssia että osakepääoman ja toiminnan rahoitukseen varautumisen. Etelä-Karjalassa nämä kustannuserät näyttäytyvät vaihtoeh-toiskustannuksina palvelujen kehittämiseksi ja tarjonnalle. Mikäli rahoitus ei lisäännä, nämä tehtävät on hoidettava palvelutuotannon tehostamisen tai vähentämisen avulla.

Rakennemuutosten toteuttamisen kustannukset lisääntyvät yleensä hetkellisesti toteutuksen alkuvaiheessa, joten nopeita säästöjä ei mallista ole odotettavissa. Pidemmällä aikavälillä kokonaisuuden hallinnan kehittyessä kansallisesti kustannuskehitys voi muuttua mm. omahoidon ja digitaalisten palvelujen sekä mahdollisesti tehostuneen palveluohjauksen ja nopeamman hoitoon pääsyn seu-rauksena, mutta se edellyttää tiukkaa johtamista, hyviä sopimuksia ja yhteistyösuhteita, kehittämis-panostuksia sekä kokonaisuuden onnistunutta hallintaa. Verrattuna toimintaan kuntayhtymän (Eksote) puitteissa, ei kustannussäästöjä näyttäisi syntyvän ainakaan lyhyellä aikajänteellä.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelujen järjestämisen ja tuottamisen erottaminen sekä yhtiöittämisvelvoite muodostavat haasteellisen tilanteen demokratian toteutumisen kannalta. Vaikka maakunta palvelujen järjestäjänä on kansainvaltaisesti ohjattu, ei palvelujen tuottajien suuntaan demokratia lähtökohtaisesti toteudu.

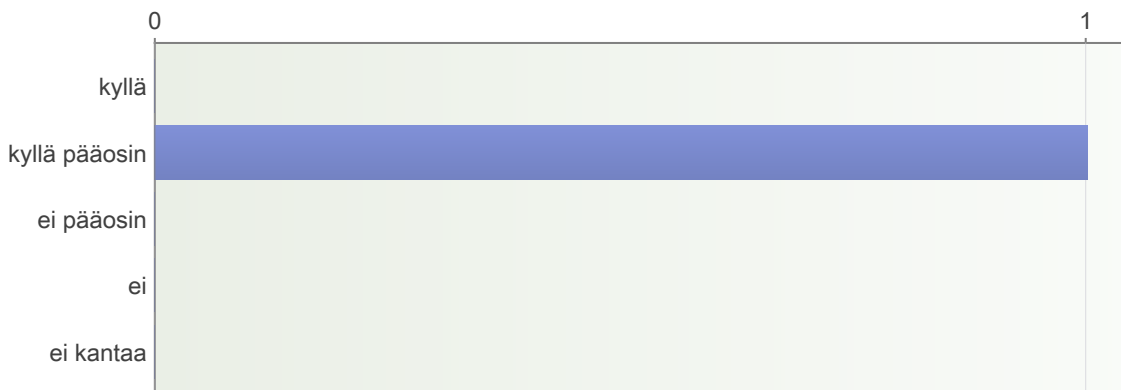
Maakuntavaltuusto valitaan demokraattisesti, mutta sen rooli on järjestäjän rooli. Asukkaiden suora vaikuttaminen koskee erityisesti järjestäjän toimintaa, järjestäjä vastaa esim. raadeista ja kyselyistä. Palvelutuottajien tuotteisiin asukkaat vaikuttavat lähinnä palvelujen käyttämisen ja hakeutumisen kautta, mutta myös palveluiden ja prosessien kehittämiseen haetaan asukkaiden mielipiteitä.

Näyttää siltä, että demokraattisesti valitun valtuuston rooli palvelujen tuotantovastaavana pienenee. Väestöpohjan vaikutus saattaa näkyä valtuuston kokoonpanossa siten, että Parikkalan kunnan alueella valittujen valtuutettujen määrä vähenee ja näin kuntalaisten vaikuttamismahdollisuudet ovat nykyistä kuntayhtymämallia vähäisemmät.

Maakuntakonserni sisältää, järjestäjän, julkisen viranomaisen (liikelaitos) ja markkinaehtoisia osa-keyhtiöitä. Liikelaitosta ohjaa asiantuntijajohtokunta ja yhtiöitä valitut hallitukset, joten niissä demokraattista johtamista ei lähtökohtaisesti ole. Voidaan todeta, että edustuksellinen demokratia on maakuntamallissa hyvin tiivistä ja keskittyy järjestäjän puolelle.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

16. Vapaamuotoiset huomiot.

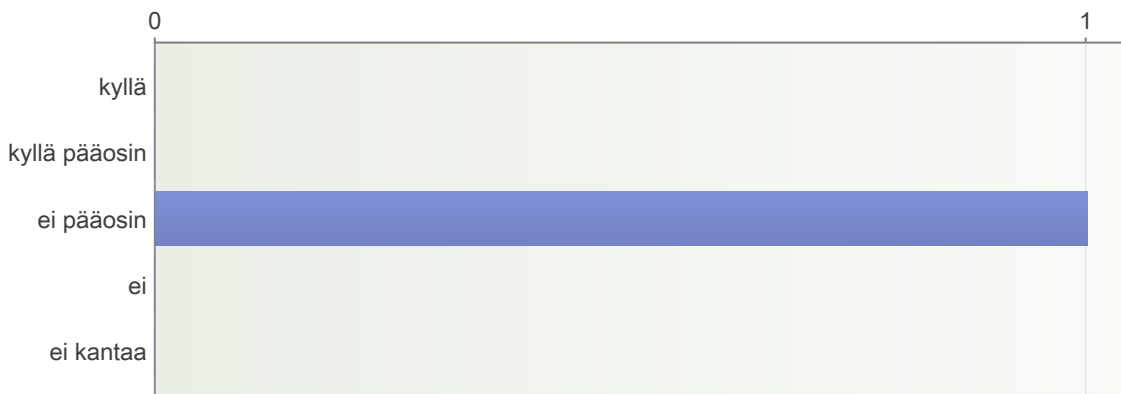
Vastaajien määrä: 1

- Lähtökohtaisesti valinnanvapauslainsäädäntö jo itsessään edellyttää toimintatapojen uudistusta ja kustannusten hallinta innovatiivisia ratkaisuja. Kuitenkin vaarana on, että hallinnolliset uudistukset ja toiminnan organisointi hidastavat toiminnan kehittämistä. Ensimmäiset vuodet ja mahdollinen siirtymäaika menneekin toiminnan aloittamiseen ja vaarana on jopa joidenkin hyväksi osoittautuneiden käytäntöjen alasajo tai hiipuminen.

Toimintaa tehostavia käytäntöjä sekä palveluinnovaatioita tarvitaan joka tapauksessa, koska kaikilla sote-tuottajilla on kapitaatiopohjainen vastuu asiakkaistaan ja toiminnan tulee olla tehokasta ja vastuullista. Toisaalta palvelujen kehittämistoimintaa ei ole erikseen nimetty kenellekään taholle, vaan odotetaan, että markkinat mahdollistavat ja "pakottavat" kaikkia toimijoita kehittämään toimintansa. Vaarana on, että kehittäminen pirstaloituu.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiötettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Ei vastauksia.

19. Vapaamuotoiset huomiot.

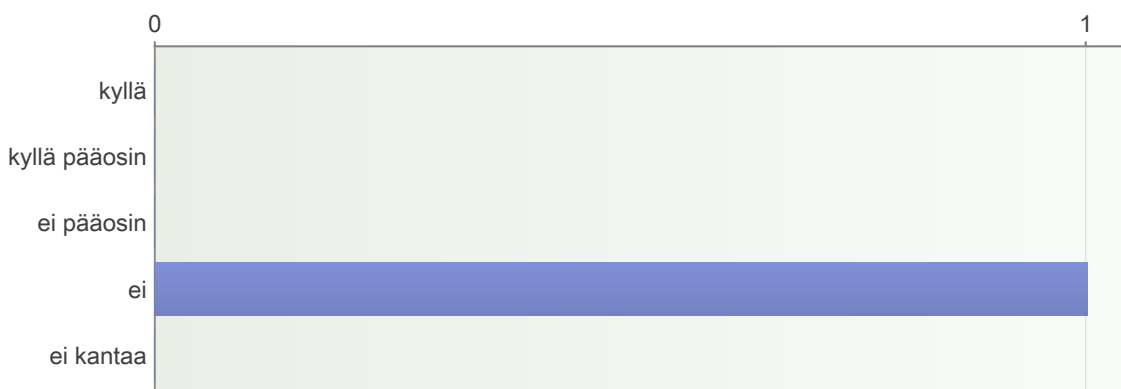
Vastaajien määrä: 1

- Tarkka toiminnan konseptointi vähentäisi osaoptimointia hajanaisessa mallissa ja takaisi paremmin eri yhtiöiden tarjoamat yhdenvertaiset palvelut. Työnjakoa ei ole määritelty riittävän yksityiskohtaisesti. Jo esitysluonnoksessakin on kiinnitetty huomiota siihen, että säännökset vaativat täsmentämistä.

Maakunnan liikelaitoksen laajan päivystyksen sairaala velvoittaa pohtimaan palvelutarjontaa myös omaa maakuntaa laajemmalle väestöpohjalle. Laajan päivystysvastuun toteuttaminen edellyttää riittävän laajaa lääkäriresurssia. Osaa erikoissairaanhoidon palveluista ollaan antamassa valinnanvapauden piiriin vuodesta 2021 alkaen, mikä voi lisätä resurssien hajoamista ja kaventaa päivystys-vastuun kantajien joukkoa. Tämä on erittäin kriittinen huoli maakunnan palvelujen näkökulmasta ja erikoissairaanhoidon mukaan ottamista tulee vielä harkita erikseen tai eri aikataulussa.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

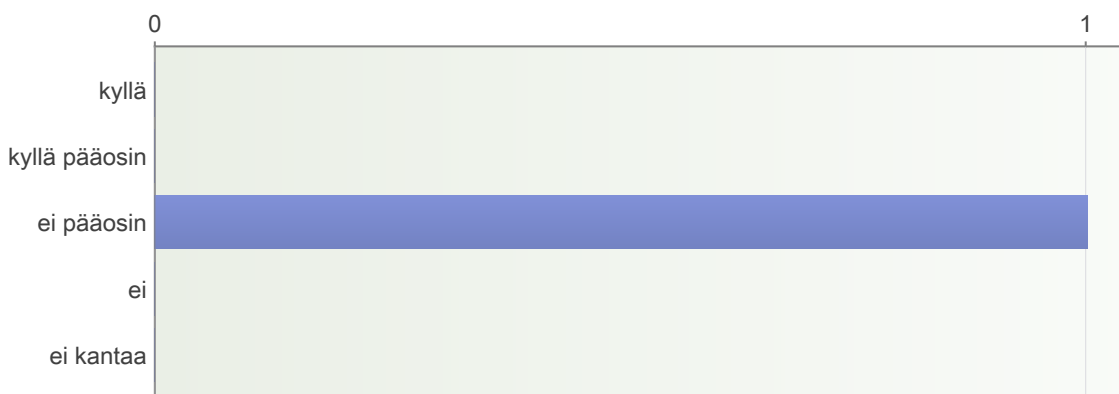
21. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maksusetelipalveluntuottajaan nähden maakunnan ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet ovat hyvin löyhät. Maakunta ei ole sopimussuhteessa tällaiseen palveluntuottajaan, toisin kuin sote-keskuksien ylläpitäjiin.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

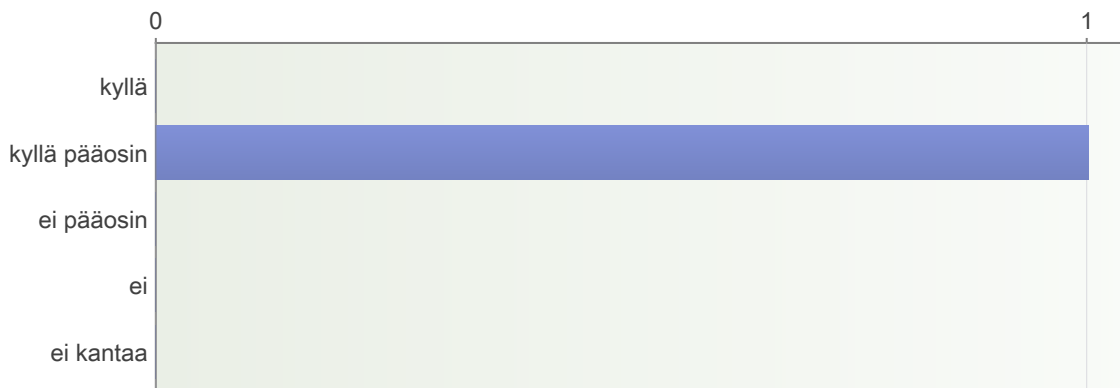
23. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sote-keskukselle on määritelty merkittävä rooli hallinnoida maksuseteleitä ja niiden avulla käytettäviä yksityisiä palveluita. Keskusten tulee informoida asiakkaita muistakin palveluntuottajista, mutta mikäli he eivät halua maksuseteliä, keskuksset voivat tuottaa palvelun myös itse. Keskuksilla ei ole mitään kannustinta tarjota maksusetelipalveluja, paitsi silloin, kun kyseistä palvelua ei ole heillä omassa tuotannossaan. Keskusten vastuu maksusetelipalvelujen tuottajien palveluista lisää myös niiden liiketoimintariskiä, jota voi minimoida vain tuottamalla palvelun itse. Tämä vastuu voi myös vähentää tuottajien tarjoutumista sote-keskuksiksi.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

25. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maksusetelipalvelun tarjonta ja käyttäminen tulee olla tasapuolisesti kaikille mahdollista yhteisesti määritellyin perustein. Väline ei saa olla ainoastaan valveutuneiden, seteliä vaativien asiakkaiden saatavilla. Lisäksi asiakkaan käyttöoikeus voi määräytyä vain lääkärin ja asiakkaan välisessä keskustelussa, jossa valinnan tekeminen voi olla vaikeaa asiantuntijan ja maallikon asiantuntijuuden näkökulmasta alisteisen keskustelun perusteella.

Epämääräisessä sääntelyssä vaarana on, että sote-keskukset kontrolloivat maksusetelin saantia ja estävät tällöin valinnanvapautta. Eri sote-keskuksissa asioivat eivät myöskään saa joutua erilaiseen asemaan maksusetelipalveluiden suhteen.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

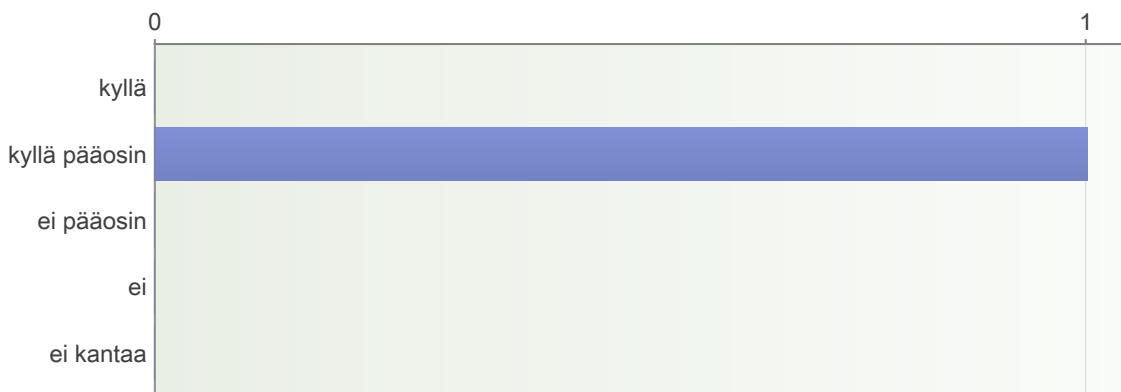

27. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

29. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelipalvelun tarjonta ja käyttäminen tulee olla tasapuolisesti kaikille mahdollista yhteisesti määritellyin perustein. Asiakassetelin käyttö vaatii perehtymistä, vertailutietoa ja palvelutarjontaa, jotta asiakas saa tarvitsemansa palvelun. Valinta tukevien palvelujen tarjoaminen on maakunnan liikelaitoksen tehtävä, mutta tuen rakenne ja raamit on hyvä suunnitella valtakunnallisesti.

Elinkeinoelämän toimeliaisuuden lisääminen sote-palveluissa on hyvä tavoite, sillä asiakkaiden valinnanmahdollisuuden tulee olla todellinen. Liikelaitoksen tulee tarjota seteleitä lain mukaan riittävästi suhteessa siihen, että asukkailla on mahdollisuuksia palvelun tuottajan valitsemiseksi

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

31. Vapaamuotoiset huomiot.

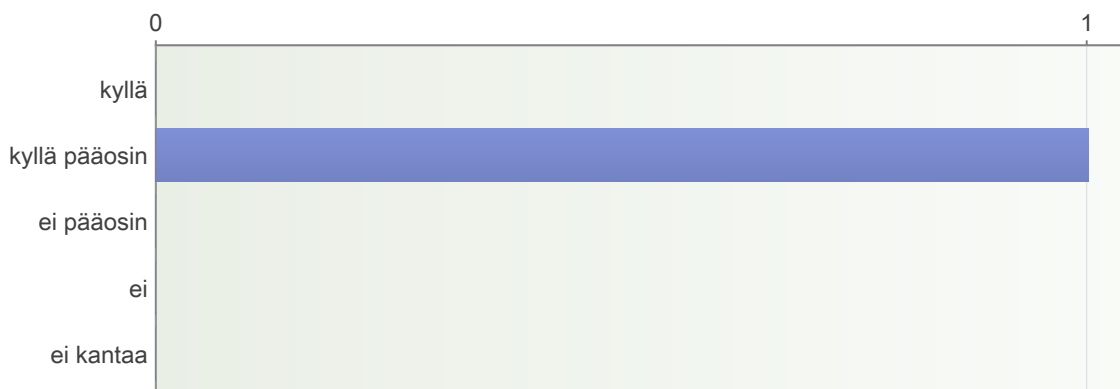
Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan tulisi voida päättää valinnanvapauden toteuttamisesta ja asteesta itsenäisesti paikalliset olosuhteet ja työvoiman saatavuus huomioon ottaen.

Mikäli maakunta voi itse päättää, missä palveluissa ja kuinka paljon asiakasseteliä käytetään ja lisäksi määrittelee sen tietokokonaisuuden, joka asiakassetelintuottajien on järjestäjälle toimitettava sähköisesti, ohjaus ja vaikutusmahdollisuudet ovat riittävät.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

33. Vapaamuotoiset huomiot.

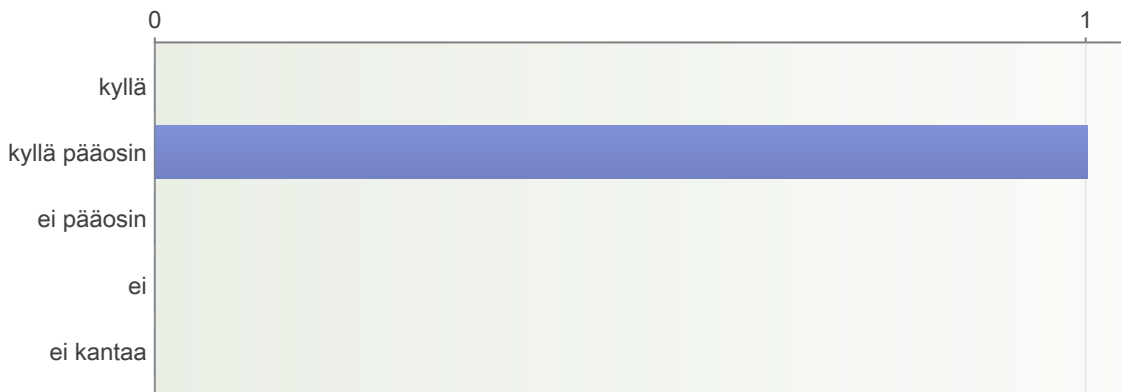
Vastaajien määrä: 1

- Eksotella on jo nyt palveluseteleitä, joten järjestelmä, kokemukset ja verkostot ovat jo rakentuneet tiettyjen palvelujen osalta. Valtakunnallinen hallintajärjestelmä ja tiedonvaihto eri toimijoiden välillä kuitenkin vielä puuttuvat. Myös asiakassetelituottajilta tarvitaan tietoa asiakkaista ja heidän hoidostaan.

Asiakassetelinä koskevan osion yksityiskohtaisissa perusteluissa mainittu 15 % osuus näiden palveluiden kokonaiskuluista on tarpeeton. Päätösvalta tulisi olla maakunnalla, koska alueiden tilanteet vaihtelevat ostettavien palvelujen ja markkinatilanteiden näkökulmasta

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

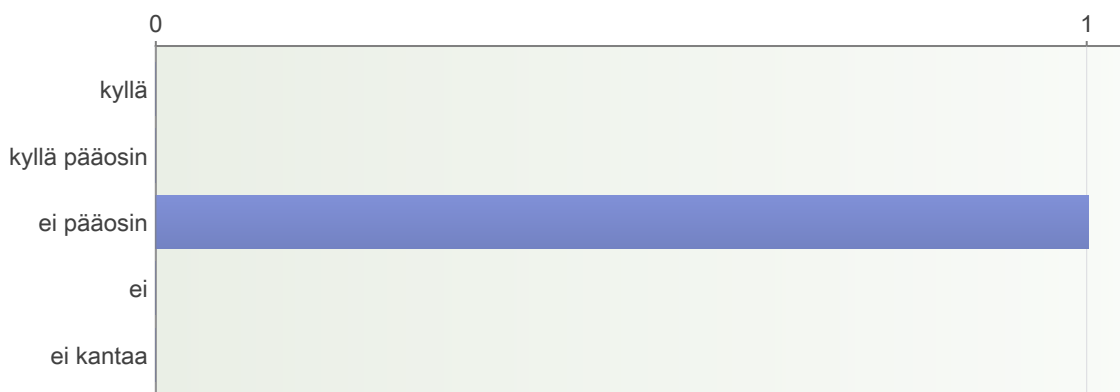
Vastaajien määrä: 1

- Periaatteessa laki kyllä mahdollistaa asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen. Esityksessä ongelmaksi nousee valtakunnallinen ja alueellinen tasavertaisuus, palvelujen realistiset ja tosiasialliset valitsemismahdollisuudet sekä se, että saatava tieto eri palveluista ei ole vertailukelpoinen. Henkilökohtainen budjetointi on itsessään hyvä ja suositeltava malli osalle asiakkaista. Sitä ei kuitenkaan tulisi rajata vain ikäihmisiin ja vammaisiin henkilöihin vaan sitä voidaan soveltaa myös aikuissosiaalityöhön ja lapsiperhepalveluihin

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

37. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Järjestelmä näyttää monimutkaisuudessaan vaikeasti hallittavalta ja vaatii resursseja. Tämä resurssi olisi pois varsinaisesta asiakastyöstä. Henkilökohtainen budjetti on kannatettava esimerkiksi vammaisille ja omaishoidettaville. Terveystieteidenhuollossa yksittäiset palvelusetelit sekä ostopalvelut ovat luonteva ja helposti integroituun kokonaiskustannuksia alentavaan järjestelmään sopivia ratkaisuja.

Lähtökohtaisesti on perusteltua, että tuettu päätöksenteko nousee lainsäädännön tasolle ja tällä pyritään nostamaan kansalaiset valinnanmahdollisuuksiineen samalle viivalle.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

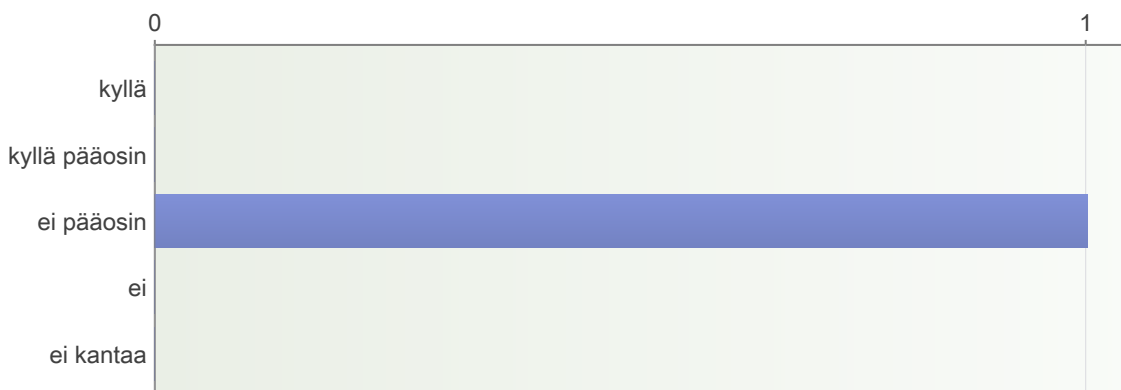
39. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Suoran valinnan palvelujen tuottajien rekisteröityminen, niiden hyväksyminen maakunnan palveluntuottajiksi, sopimusten laatiminen, palveluntuottajien toiminnan ja sopimusten seuranta ovat työllistäviä ja osaamista vaatimia tehtäväalueita. Maakunnalla tulisi olla riittävät välineet ohjata yhteistyömuotoisia ja verkostomaisia palveluntuottajia velvoittavasti. Niiden riittävyys ja lisäkustannukset eivät näy riittävällä tasolla esityksessä. Sopimusosaamisen merkitys kasvaa huolestuttavasti.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

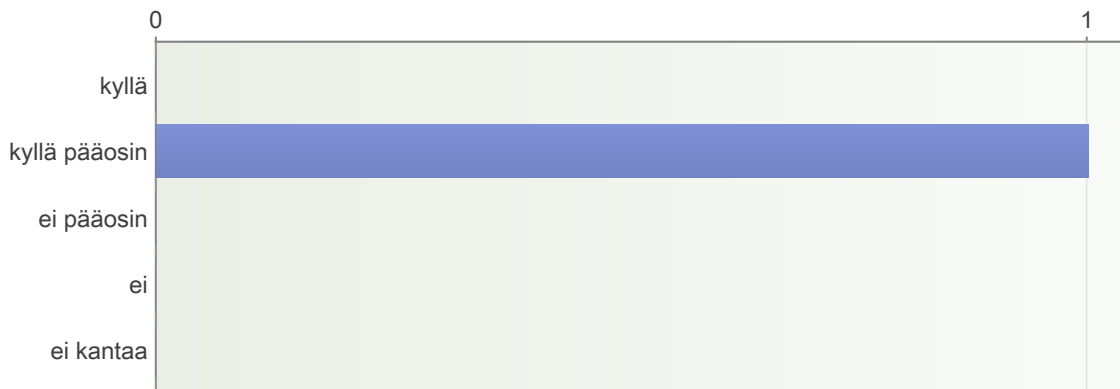
41. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maksuseteli- ja henkilökohtaisen budjetin palvelutuottajat ei tee sopimusta suoran valinnan tuottajien eivätkä maakunnan kanssa. Miten palvelutuottajien toimintaan voidaan tarvittaessa puuttua?

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

43. Vapaamuotoiset huomiot.

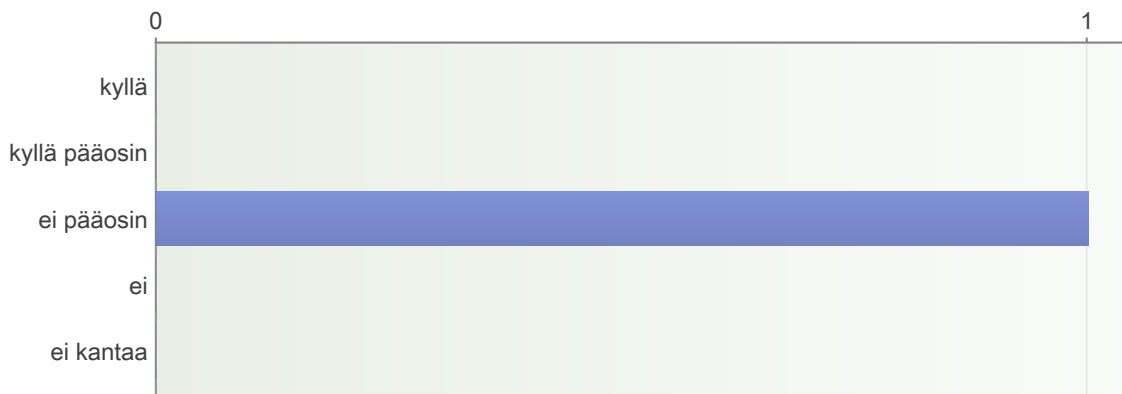
Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauden perusajatuksena oleva julkisen toiminnan yhtiöittäminen kilpailuneutraliteetin varmistamiseksi on mallin ehdoton vaatimus julkiselle puolelle. Samalla julkisella toimijalla on kuitenkin viimekäden vastuu palveluista, mikäli muita tarjoajia ei ole. Myös muut toiminnan edellytykset kuten rahoitus, liiketoimintaosaaminen ja toiminnan käynnistäminen sekä työsuhteiden ehdot näyttäisivät eroavan maakunnan omistamien yhtiöiden ja markkinaehtoisten toimijoiden välillä siten, että maakuntien yhtiöiden toimintavapaus olisi rajoitetumpaa. Kilpailuneutraliteetin selventäminen onkin tärkeää varsinaiseen lainsäädäntöön myös maakunnan yhtiöiden toimintavapauden näkökulmasta.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

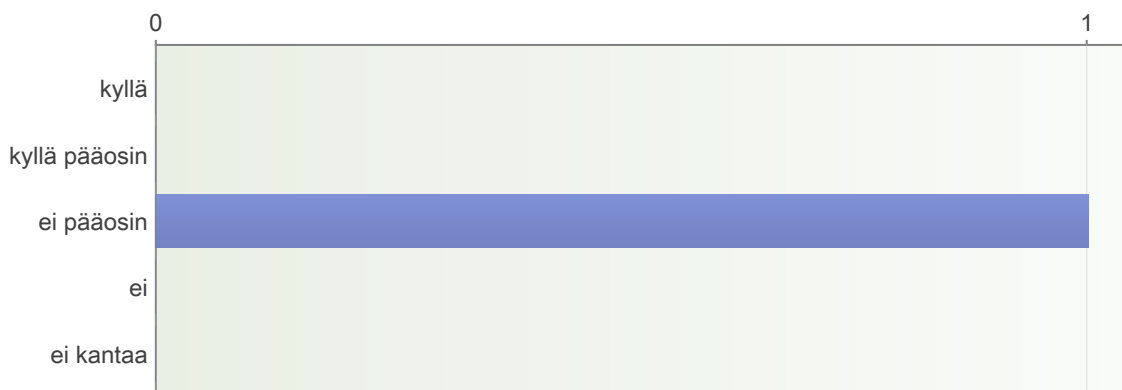
45. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kiinteä kapitaatiopohjainen rahoitus on sinänsä oikeudenmukainen. Tässä on kuitenkin ongelmana se, että tämä rahoitus koskee vain sote-keskuksen alaisia palveluja eikä henkilön kaikkia sote-kustannuksia. Järjestelmä ajaa helposti osaoptimointiin niin, että yhteis- ja erikoissairaanhoidon päivystyksiin lähetetään sellaisia potilaita, joiden hoito voisi hyvin toteutettuna onnistua myös sote-keskuksissa. Lisäksi sairastumista ja kalliiden palveluiden tarvetta ei pysty yksilön kohdalla enna-koimaan. Lähetteen kirjoittaminen voi olla nopeampaa ja sote-keskukselle halvempaa kuin asian hoitaminen itse loppuun asti.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

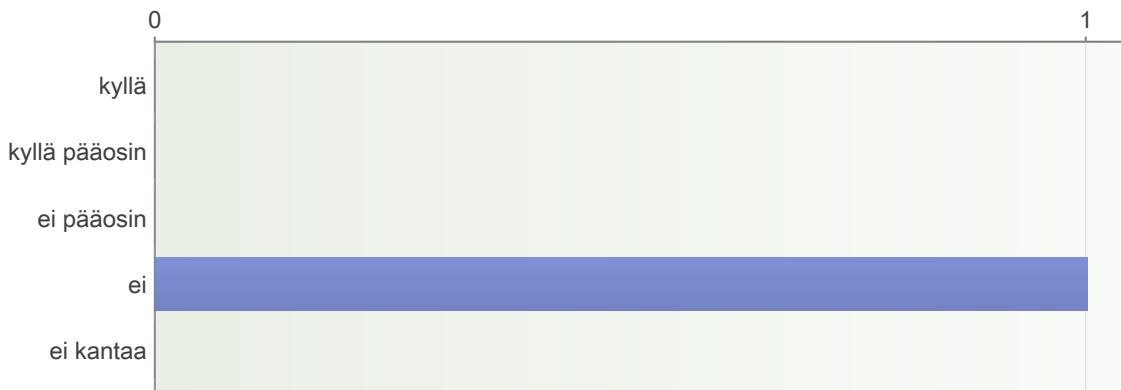
47. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Järjestelmä on liian monimutkainen. Jos soten kokonaiskustannukset eivät voi olla kannustimina niin kaikkien muiden kannustimien ongelmaksi tulee osaoptimointi. Hyviä kannustimiksi muutettavia koko sotea koskevia hyvinvoinnin ja vaikuttavuuden mittareita ei ole.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

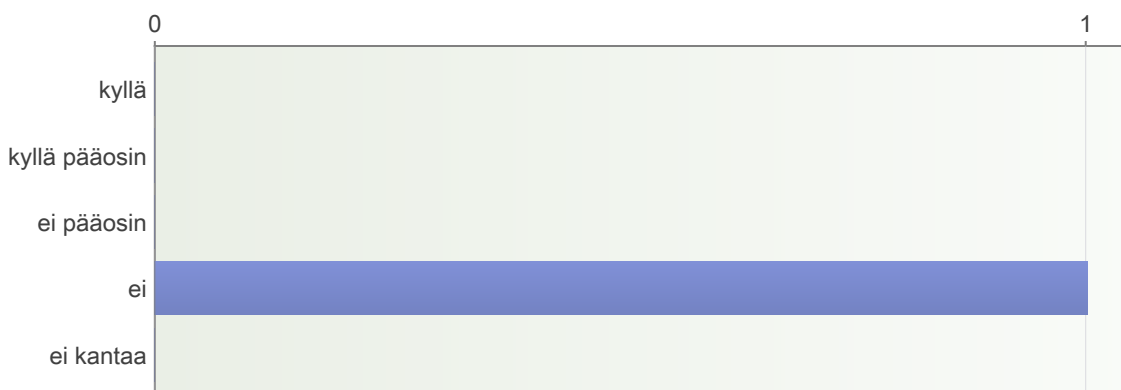
49. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Siirtymäajat ovat riittämättömiä, koska tietojärjestelmiä ja mittareita asian valvomiseksi ei ole valmiina. Myös maakuntien järjestäytyminen ja toiminnan alkuvaihe vie aikaa. Tarvitaan riittävän pitkä siirtymäaika, vähintään vuoteen 2023. Siirtymäsäädökset ovat epärealistisen lyhyet.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

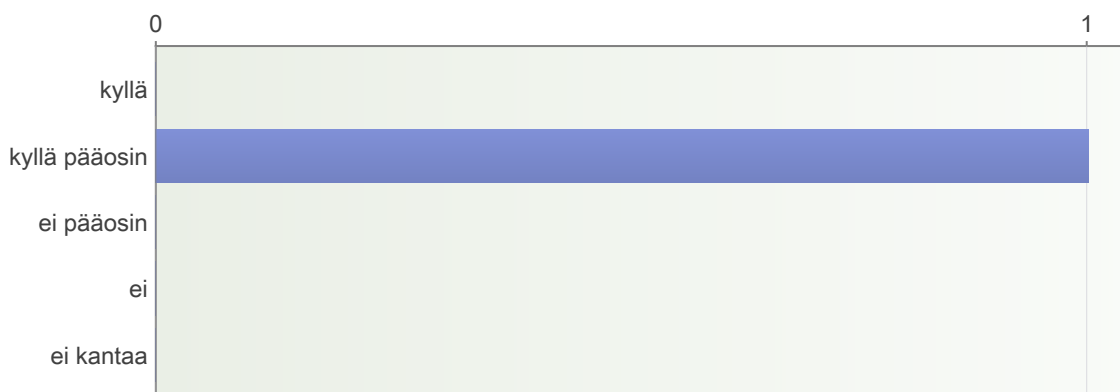
51. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tarvittavien tietojärjestelmien valmiusaste on liian alhainen, jotta järjestämisvastuun toteuttamiseen tarvittava tietopohja saataisiin käyttöön uudistuksen edellyttämässä aikataulussa. Esiitetty malli on hajanainen ja hankalasti hallittava kokonaisuus järjestämisvastuun ja laadunvalvonnan näkökulmasta.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

53. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

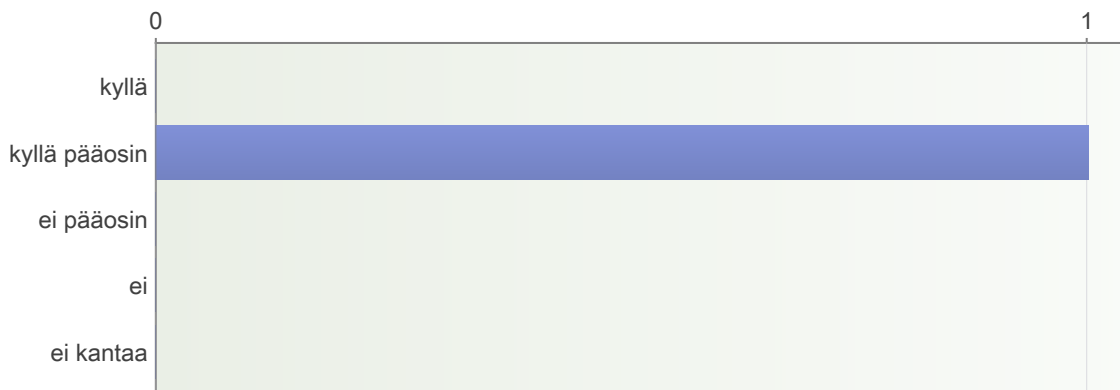
- Malli avaa sote-keskukset muille kuin julkisille tuottajille ja pakottaa julkisen toiminnan samaan malliin kuin yksityisillä tuottajilla on. Suuremmat yritykset voivat kantaa sote-keskusvastuuta kun taasen pienten yritysten markkinat voivat syntyä maksu- ja asiakaseteleiden sekä henkilökohtaisen budjetin avulla. Todennäköisesti markkinat syntyvät suurimpiin asutuskeskuksiin, mutta useissa peruskunnissa populaatio on liian pieni todellisten markkinoiden muodostumiseen. Harvan asutuksen alueet saattavat jäädä julkisen sektorin yhtiöiden hoidettavaksi, mikä ei muuta tilannetta esimerkiksi Parikkalassa välttämättä millään tavalla.

On huomattava, että sote-keskuksen ja liikelaitoksen roolit ovat merkittäviä markkinoiden synnyn kannalta. Keskuksilla on monia syitä olla antamatta maksuetelejä muiden toimijoiden palveluihin, mikä voi muodostaa pullonkaulan markkinoiden kehittämisessä. Toimijoiden kirjo on kuitenkin mallin toimivuuden edellytys, jota arviointien mukaan ei kuitenkaan ole luontaisesti kaikissa maa-kunnissa olemassa. Maakunta voi päättää liikelaitoksen ulkoa ostetuista palveluista strategioissaan, mutta operatiivinen valta ko. asiassa on liikelaitoksessa.

Malli vaatii kaikilta toimijoilta valmiutta toimia julkisen järjestelmän jatkona mm. raportointi- ja seurantavelvoitteineen, mikä voi olla pienille yrityksille merkittävä taakka. Toisaalta järjestelmän integraatio vaatii yhdenmukaisen tiedon, eikä tästä voida tinkiä järjestäjän näkökulmasta.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Esimerkiksi sote-keskusten ohjausvallan (maksusetelit ja niiden määrittäminen) pelätään rajoittavan muiden toimijoiden todellista markkinoille pääsyä. Pieni kapitaatiokorvaus voi rajoittaa maksusetelien myöntämishalua sote-keskuksissa. Sote-keskusten vastuu maksusetelipalvelujen tuottajien palveluista lisää myös niiden liiketoimintariskiä, jota voi minimoida vain tuottamalla palvelun itse.

Myös liikelaitoksen rooli on merkittävä palveluiden ostajana, asiakaseteleiden sekä henkilökohtaisten budjettien myöntäjänä. Kaikilla näillä toimilla voidaan maakunnan toimesta edistää pienten toimijoiden toimintaedellytyksiä. Laatuvaatimukset on kuitenkin täytettävä.

Lisäksi raportoinnin ja tiedonsiirron velvoitteet sekä niistä seuraavat rasitteet aiheuttavat kysymyksiä pienempien yritysten näkökulmasta.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

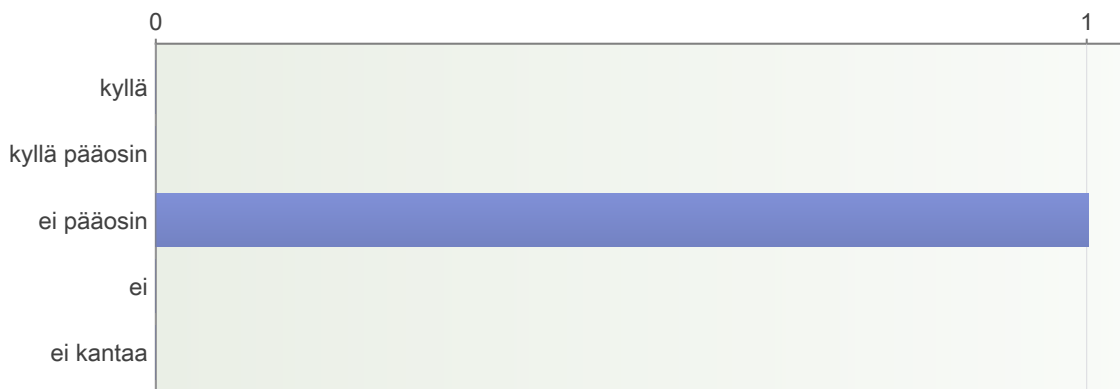
57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Vastaajien määrä: 1

- Parhaimmillaan valinnanvapaus ja lisääntyvä kilpailu asiakkaista parantavat palvelujen laatua. On kuitenkin vaikea arvioida, miten markkinointi ja mainonta vaikuttavat kuluttajakäyttäytymiseen ja miten tieto asiakkaan mahdollisuuksista tavoittaa esimerkiksi erityisryhmiin kuuluvat olevat henkilöt.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

59. Vapaamuotoiset huomiot.

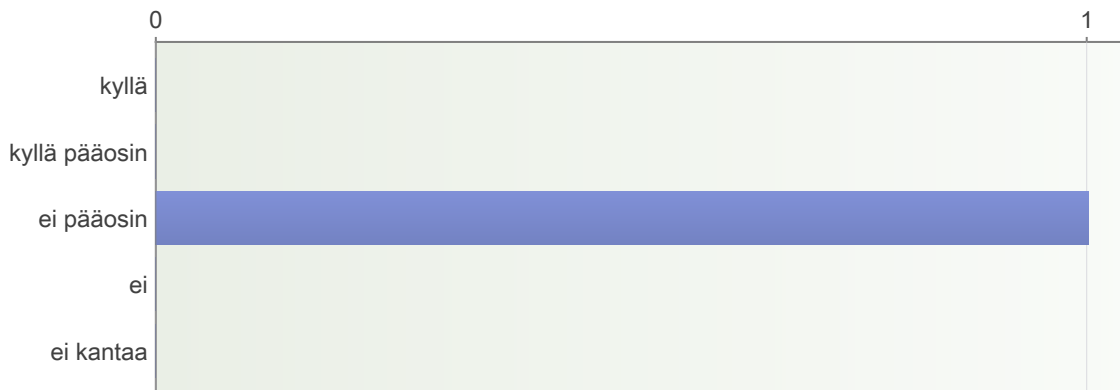
Vastaajien määrä: 1

- Ei ole tarkoituksenmukaista erottaa suun terveydenhuoltoa omaksi kokonaisuudekseen, koska sillä on kiinteä yhteys kokonaisterveyteen ja esimerkiksi tietojärjestelmien olisi syytä olla samoja muun terveydenhuollon kanssa.

Valinnanvapauden eri tavat ja rahoitus tulee esityksen mukaan toteuttaa niin, ettei palveluntarjoajilla ole kannustimia alihoidtaa tai ylihoitaa, mutta kuitenkin esityksessä ali- ja ylihoidon vaaraa ei ole riittäväällä tavalla ratkaistu. Terveyskeskuksissa hoidetaan tälläkin hetkellä vähävaraisempaa ja enemmän suusairauksia omaavaa väestön osaa. Malli tulee lisäämään asiakkaiden eriarvoisuutta, ja palvelut jakautuvat selvemmin paremmin ja huonommin pärjävien palveluiksi. Valinnanvapauden käyttämisen perustaksi asiakkaat tarvitsevat puolueetonta ja luotettavaa tietoa toiminnan vaikuttavuudesta ja laadusta, mutta luotettava tiedonkeruu on tällä hetkellä mahdottomuus erillisten ja integroitumattomien tietojärjestelmien vuoksi.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikutuksia on arvioitu melko laajasti ja erilaisia riskejäkin osoittaen. Mikäli riskien minimointi ei onnistu, saattaa uudistus ainakin alkuvaiheessa heikentää Etelä-Karjalassa maakunnallisesti ja paikallisesti Parikkalassa hyvin toimivaa sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Yhtiöittämisvelvoite on haasteellinen julkisen palvelun ja julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisen kannalta.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Etelä-Karjalassa kuntayhtymän puitteissa saavutettu toiminnallinen ja taloudellinen hyöty menetetään. Toimintoja joudutaan pilkkomaan. Maakunnan järjestämis- ja valvontavastuuseen on palkattava lisää hallinnollista henkilökuntaa. On vaarana, että laajan päivystyksen vastuun hoitamiseen jää vähemmän resursseja ja henkilökunnan saatavuus päivystystoimintaan vaikeutuu.

Kauempana keskuskaupungista asuvien palvelut saattavat heiketä, koska ne ovat kalliimpia tuottaa.

Valitettavasti uudistuksen toimeenpano on Parikkalan kaltaisten peruskuntien ja kuntalaisten kannalta riski ja siirtymistä kohti vaikeasti hallittavaa kokonaisuutta.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikka sinällään valinnanvapaus on myönteinen asia, sisältää se Parikkalan kunnan kannalta enemmän riskejä kuin mahdollisuuksia, eivätkä sen taloudelliset ja toiminnalliset perustelut vakuuta tai avaudu riittävästi. Integraation hyödyntäminen maakuntahallinnossa tulisi nostaa ensisijalle ja laajentaa valinnanvapautta asteittain ottamalla ensivaiheessa käyttöön maakunnan määrittämässä laajuudessa esimerkiksi henkilökohtainen budjetointi ja seteliratkaisut.

On mahdollista, että lakiehdotuksen mukainen malli esitetyllä aikataululla valmisteluna saattaa aiheuttaa sekavan tilanteen useaksi vuodeksi ja jopa vaarantaa väestön terveydenhuollon ja palveluiden kitkattoman toiminnan. Joka tapauksessa näyttää siltä, että uudistuksen toteuttamiseksi tarvitaan pitkät siirtymäajat ja vuoden 2019 alku tulee liian nopeasti vastaan.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.